

บันทึก

เรื่อง การตีความพระราชบัญญัติสมาคมการค้า พ.ศ. ๒๕๐๙

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้มีหนังสือ ที่ สร.๐๒๐๓/๑๖๘๓๒ ลงวันที่ ๑๕ สิงหาคม ๒๕๑๘ ขอให้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาให้ความเห็นในปัญหาของกระทรวงพาณิชย์เกี่ยวกับเรื่องการตีความตามพระราชบัญญัติสมาคมการค้า พ.ศ. ๒๕๐๙ ความว่า กระทรวงพาณิชย์ได้แจ้งว่า เนื่องด้วยคณะกรรมการวางแผนพัฒนาด้วยการพาณิชย์และบริการได้พิจารณาเกี่ยวกับเรื่องการเสริมสร้างบทบาทของสมาคมการค้าซึ่งอยู่ในความควบคุมดูแลของกระทรวงพาณิชย์ตามพระราชบัญญัติสมาคมการค้า พ.ศ. ๒๕๐๙ และมีความเห็นว่าควรจะสนับสนุนส่งเสริมให้สมาคมการค้าทำหน้าที่ในฐานะตัวแทนของสมาชิกทำการเจรจาและทำความตกลงหรือทำสัญญาซื้อขายกับสมาคมการค้าหรือผู้แทนทางการค้าของต่างประเทศได้ ซึ่งเมื่อได้ทำสัญญาแล้วก็ให้สมาชิกเป็นผู้ดำเนินการ หรือเป็นตัวกระทำการในอันที่จะปฏิบัติตามสัญญาต่อไป แต่โดยที่ได้มีบทบัญญัติมาตรา ๒๑ (๒) แห่งพระราชบัญญัติสมาคมการค้า พ.ศ. ๒๕๐๙ ให้สิทธิแก่สมาคมการค้าในการสนับสนุนและช่วยเหลือสมาชิก รวมทั้งเจรจาทำความตกลงกับบุคคลภายนอกเพื่อประโยชน์ร่วมกันในการประกอบวิสาหกิจประเภทที่อยู่ในวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์แก่การค้าได้ แต่เนื่องจากได้มีมาตรา ๒๒ (๑) แห่งพระราชบัญญัตินี้บัญญัติห้ามมิให้สมาคมการค้าประกอบวิสาหกิจโดยสมาคมการค้าตนเอง หรือเข้าดำเนินการในการประกอบวิสาหกิจของสมาชิกหรือเข้ามีหุ้นส่วน ถือหุ้น เป็นหุ้นส่วน หรือร่วมทุนในการประกอบวิสาหกิจกับบุคคลใด ๆ จึงมีปัญหว่า

(๑) การที่พระราชบัญญัติสมาคมการค้ากำหนดอำนาจหน้าที่ให้สมาคมการค้าทำการเจรจาทำความตกลงกับบุคคลภายนอกตามมาตรา ๒๑ (๒) นั้น จะกินความหมายแค่ไหนเพียงไร และคำว่า “ทำความตกลง” ตามความหมายในมาตรานี้จะกินความหมายถึงการทำสัญญาทำความตกลงหรือทำสัญญาซื้อขายอันเนื่องมาจากการเจรจาทำความตกลงนั้นได้หรือไม่ และถูกจำกัดโดยผลของมาตรา ๒๒ (๑) แค่นั้นเพียงไร

(๒) ถ้าสมาคมการค้าไม่อาจกระทำการได้ตาม ข้อ (๑) เพราะเป็นการขัดกับมาตรา ๒๒ (๑) แล้ว หากจะเสนอขอให้แก้ไขข้อจำกัดอำนาจในเรื่องนี้เพื่อให้เป็นไปตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการฯ ที่ขอให้สมาคมการค้าสามารถทำสัญญาซื้อขายกับบุคคลภายนอกและทำการค้าได้แล้ว จะเป็นการขัดกับเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติสมาคมการค้าหรือไม่ และจะทำได้หรือไม่

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย กองที่ ๕) ได้พิจารณาปัญหาเรื่องนี้ประกอบกับฟังข้อเท็จจริงเพิ่มเติมจากผู้แทนกระทรวงพาณิชย์แล้ว มี

ความเห็นดังนี้

สำหรับปัญหาข้อที่หนึ่งนั้น ประเด็นที่จะต้องวินิจฉัยมีเพียงว่า สมาคมการค้าจะทำสัญญาซื้อขายกับบุคคลภายนอกและทำการค้าด้วยตนเองได้หรือไม่

ข้อนี้สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาเห็นว่า แม้ว่ามาตรา ๒๑ (๒)^๑ แห่งพระราชบัญญัติสมาคมการค้า พ.ศ. ๒๕๐๙ จะให้สิทธิแก่สมาคมการค้าสนับสนุนและช่วยเหลือสมาชิก รวมทั้งเจรจาทำความตกลงกับบุคคลภายนอกเพื่อประโยชน์ร่วมกันในการประกอบวิสาหกิจประเภทที่อยู่ในวัตถุประสงค์เพื่อประโยชน์แก่การค้าได้ก็ตาม แต่สมาคมการค้าก็ต้องตกอยู่ภายใต้บังคับแห่งมาตรา ๒๒ (๑)^๒ ด้วย ทั้งนี้ เพราะกฎหมายมาตรานี้ได้บัญญัติไว้อย่างชัดแจ้งแล้วว่า ห้ามมิให้สมาคมการค้า “ประกอบวิสาหกิจโดยสมาคมการค้าตนเอง หรือเข้าดำเนินการในการประกอบวิสาหกิจของสมาชิกหรือเข้ามีส่วน ถือหุ้น เป็นหุ้นส่วน หรือร่วมทุนในการประกอบวิสาหกิจกับบุคคลใดๆ” ฉะนั้น สิทธิของสมาคมการค้าตามมาตรา ๒๑ (๒) จึงถูกจำกัดโดยมาตรา ๒๒ (๑) ด้วยเหตุนี้สมาคมการค้าจึงเข้าทำสัญญาซื้อขายหรือเป็นคู่สัญญาซื้อขายกับบุคคลภายนอกเสียเองไม่ว่าในฐานะใดหรือทำการค้าด้วยตนเองไม่ได้

สำหรับปัญหาข้อที่สอง นั้น เป็นปัญหาสืบเนื่องมาจากปัญหาข้อที่หนึ่ง เมื่อวินิจฉัยว่า สมาคมการค้าไม่อาจทำสัญญาซื้อขายกับบุคคลภายนอกหรือทำการค้าได้ เพราะเป็นการขัดต่อมาตรา ๒๒ (๑) แล้ว สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกาจึงเห็นว่า ถ้าจะแก้ไขบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติสมาคมการค้าฯ ให้สมาคมการค้าทำสัญญาซื้อขายกับบุคคลภายนอกและทำการค้าเองแล้ว ย่อมจะขัดต่อเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติสมาคมการค้า พ.ศ. ๒๕๐๙ เนื่องจากพระราชบัญญัตินี้มีเจตนารมณ์ที่จะควบคุมสมาคมการค้ามิให้กระทำการบีบบังคับในทางผูกขาดตัดตอนหรือดำเนินการด้วยประการใดๆ ที่จะทำให้เกิดความปั่นป่วนเกี่ยวกับราคาหรือปริมาณสินค้า หรือดำเนินการดังที่ปรากฏข้อห้ามอยู่ในมาตรา ๒๒ แห่งพระราชบัญญัตินี้

(ลงชื่อ) ส. โหตระกิตย์

(นายสมภพ โหตระกิตย์)

^๑ มาตรา ๒๑ สมาคมการค้าจะดำเนินการได้แต่เฉพาะในเรื่องดังต่อไปนี้

(๑) ๑. ๑. ๑.

(๒) สนับสนุนและช่วยเหลือสมาชิก แก้ไขอุปสรรคข้อขัดข้องต่างๆ รวมทั้งเจรจาทำความตกลงกับบุคคลภายนอกเพื่อประโยชน์ร่วมกันในการประกอบวิสาหกิจประเภทที่อยู่ในวัตถุประสงค์สอดส่องและติดตามความเคลื่อนไหวของตลาดการค้าทั้งภายในและภายนอกประเทศเกี่ยวกับสินค้าที่สมาชิกประกอบวิสาหกิจ เพื่อให้เป็นประโยชน์แก่การค้า การเงินเศรษฐกิจ หรือความมั่นคงของประเทศ

๑. ๑. ๑.

^๒ มาตรา ๒๒ ห้ามมิให้สมาคมการค้ากระทำการใดๆ ดังต่อไปนี้

(๑) ประกอบวิสาหกิจโดยสมาคมการค้าตนเอง หรือเข้าดำเนินการในการประกอบวิสาหกิจของสมาชิก หรือเข้ามีส่วน ถือหุ้น เป็นหุ้นส่วน หรือร่วมในการประกอบวิสาหกิจกับบุคคลใดๆ

๑. ๑. ๑.

เลขที่การคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

กันยายน ๒๕๑๘